

Otázky pro SZK oboru Politologie a veřejná politika: Politologie

Absolvent bakalářského studia Politologie a veřejná politika má být schopen se orientovat v současném českém a evropském vývoji, v odborné literatuře a informačních zdrojích a samostatně provádět analýzu politických problémů, jevů a trendů s přihlédnutím jak k historii i současným vývojovým trendům moderních společností a politických systémů, tak zároveň i k etice sociálněvědního výzkumu.

Ve svých odpovědích na státnicové otázky má proto předvést, že disponuje faktografickými poznatky i přehledem o nejvýznamnějších teoriích v dané oblasti politické vědy, zná podstatné teoretické koncepty a dokáže je aplikovat na konkrétní příklad(y), rozumí jejich specifickým rysům, logice a mechanismům působení v politickém systému a komplexu veřejných politik v České republice, které dokáže kriticky interpretovat.

1. Srovnajte a definujte hlavní formy vlád v moderních demokraciích (prezidentské - poloprezidentské - parlamentní režimy) a jejich hlavní rysy. Uveďte příklady států, kde se dané formy vlády uplatňují. Jaká jsou hlavní rizika aplikace jednotlivých modelů pro fungování demokracie?
2. Představte hlavní typy volebních systémů, vysvětlete rozdílnou logiku fungování proporcí a většinových systémů. Definujte klíčové proměnné, které mají vliv na účinky systému ve vztahu k voličům a ve vztahu ke stranickým systémům. Vysvětlete koncept *proportionality*, jakými způsoby může být ovlivněna?
3. Politické strany. Definujte politickou stranu a uveďte, v čem se liší od zájmových skupin. Představte hlavní koncepty a teorie vysvětlující vznik a vývoj politických stran v demokratických společnostech (teorie štěpení Rokkana a Lipseta, elitní vs. masová strana, model catch-all party, teorie kartelizace).
4. Teorie demokracie. Vysvětlete, jakým způsobem se měnilo pojetí demokracie v různých dobách a u různých autorů (např. Dahl, Popper, Sartori). Představte koncept *demokratických transformací* podle Dahla. Shrňte problematiku poklesu kvality demokracie na základě konceptů *liberální* a *neliberální demokracie* (např. Diamond, Zakaria, Levitsky).
5. Vývoj evropské integrace – idea Evropy ve 20. století, zakládající smlouvy a jejich změny, Maastrichtská smlouva, Lisabonská smlouva.
6. Institucionální rámec Evropské unie – hlavní instituce EU, jejich obsazování (volby, jmenování, odvolávání), hlavní funkce a vzájemné vztahy.
7. Rozhodovací proces v EU – nastolování agendy, rozhodovací procedury, legislativní proces v EU.

8. Postavení prezidenta ČR v politickém systému a jeho ústavně zakotvené vztahy s vládou a parlamentem. Vysvětlete, jaká je role prezidenta při sestavování vlády. Představte podmínky a způsob volby hlavy státu. Jak se v praktických aspektech fungování politiky projevila změna způsobu volby?
9. Vysvětlete mechanismus tvorby legislativy v ČR. Kdo disponuje zákonodárnou iniciativou? Zmiňte specifika jednotlivých aktérů při podávání legislativních návrhů. Jak probíhá proces schvalování zákonů v parlamentních komorách. Jaká je role prezidenta a Ústavního soudu v tomto procesu? Čím se liší proces přijímání ústavních zákonů?
10. Hlavní politické strany a jejich vývoj od roku 1992 do současnosti. Popište alespoň jednu politicky významnou událost s dopadem na proměnu stranického systému. Charakterizujte různá období vývoje českého stranického systému. Jak se na jeho fungování projevuje nastavení volebního systému?
11. Municipality a kraje ve víceúrovňovém vládnutí ČR. Pozice samospráv a faktory, na kterých je závislá (legislativní vymezení, finanční autonomie, zprostředkování zájmů).
12. Volební systém pro komunální a krajské volby. Volební systém, podmínky kandidatury a organizační zajištění voleb.
13. Odlišnost politiky na substátních úrovních: stranický systém, aktéři, pluralita a (ne)soutěživost.
14. Společensko-smluvní teorie v politické filosofii: Nejprve uveďte obecné charakteristiky společensko-smluvních teorií a následně srovnajte Hobbesovo a Lockovo pojetí společenské smlouvy. Lze podle Vás vztah mezi občanem a státem chápat jako smlouvu?
15. Občanská neposlušnost. Sókratův konflikt s athénskou obcí jako archetyp občanské neposlušnosti. Rozlišení mezi morálně a politicky motivovanou občanskou neposlušností u H. Arendtové. Havlovo pojetí „moci bezmocných“.
16. Politická komunikace a její aktéři. Diskutujte proměny politické komunikace od konce 19. století po současnost. Vysvětlete koncept *mediatizace* a objasněte, jaké důsledky má pro politiku prosazování mediální logiky.